

International
**SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL**

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:46
sssjournal.com

pp.5656-5665
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 29/08/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 15/10/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 15.10.2019

MİLATTAN ÖNCEKİ UYGARLIKLARIN OLUŞUMUNA ANTROPOLOJİK YAKLAŞIM

ANTHROPOLOGICAL APPROACH TO FORMATION OF CIVILIZATIONS BEFORE CHRIST

Dr. Güray ALPAR

Dr. Antropoloji ve Tarihçi. Stratejik Düşünce Derneği

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1828>

Reference : Alpar, G. (2019). "Milattan Önceki Uygarlıkların Oluşumuna Antropolojik Yaklaşım", International Social Sciences Studies Journal, 5(46): 5656-5665.

ÖZ

Kesin olmamakla birlikte elde edilen bulgulardan insanın yaklaşık 7 milyon yıldır dünya üzerinde var olduğu tahmin edilmektedir. Yaklaşık 13 bin önce sona ermeye başlayan son buzul çağından sonra insanların avcı ve toplayıcı toplumdaki tarım toplumuna doğru bir geçişi görülmektedir. Bu dönemde ilk defa ısınan ve tarıma elverişli hale gelen bölge Asya kıtası olmuştur. Buzul çağından en geç çıkan kıta ise Avrupa kıtasıdır. Britanya MÖ 6 bin yıllarında bir ada haline gelmiş, Manş Denizi ise bugünkü düzeyine MÖ 4 binli yıllarda ulaşmıştı. İklim koşullarının sağladığı avantaj nedeniyle ilk uygarlıkların Anadolu, Mezopotamya ve Orta Asya'da oluştuğu görülmektedir. Anadolu'da Urfa Göbeklitepe'de MÖ 10 bin yıllarına ait tapınakların bulunması yine Konya Çatalhöyük'te MÖ 9 binli yıllara giden uygarlaşmış yerleşim yerlerine rastlanması ve Orta Asya'da Uluken Vadisi ile civarında yapılan kazılarda MÖ 9 binli yıllara kadar giden Türklere ait medeniyet izlerinin bulunması ilk medeniyetlerin oluşumuna dair bizlere açık bilgiler sunmaktadır. Bu bölgelerde yaşayanlar daha o dönemlerde hayvanları evcilleştirmişler, madenleri işlemişler ve yaşam koşullarını iyileştirecek güzel sanatlarla ilgilenmeye başlamışlardır.

Medeniyetler insanlığın ortak mirasıdır. Anadolu, Mezopotamya ve Orta Asya'da başlayan uygarlık akımları zamanla yayılarak; Mısır, Hindistan İndus Vadisi, Çin gibi bölgelere geçmiş, yine Anadolu vasıtasıyla Girit bölgesine aktarılmıştır. Anadolu, Mezopotamya ve Mısır'da oluşan ve daha sonra Girit'e aktarılan bu uygarlıklar, Girit Medeniyetinin doğal felaketlerle çökmesinin ve Doğu'daki uygarlıkların iç mücadeleleri nedeniyle MÖ 1000'lerden itibaren Yunanistan'da yaşamaya devam etmiştir. Şüphesiz Yunanlıların medeniyete katkısı inkâr edilemez. Ancak günümüzde Batı'nın, kendini yüceltme adına, önceki on binlerce yıllık birikimi görmemezlikten gelerek, öne çıkarmaya çalıştığı Yunan Medeniyetinin de kendiliğinden oluşmadığı açıktır. Zaten bilimsel olarak incelendiğinde de Anadolu ve Yunan kültürünün birbirine çok yakın olduğu görülür. Bu çalışmada çeşitli akademik kaynaklara dayanan antropolojik bulgular incelenerek, ilk medeniyetlerin oluşması ve birbirlerini etkileyerek gelişmesine dair hususlar tarafsız olarak ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Antropoloji, Kültür, Medeniyet, Tarih Hırsızlığı, Doğu-Batı, Kültürleşme.

ABSTRACT

It is estimated that human beings have existed in the world for about 7 million years. After the last ice age, which began to end approximately 13 thousand years ago, a transition from the hunter and gatherer to the agricultural society is seen. In this period, the region that became warm and suitable for agriculture was the Asian continent. The continent, which is the latest in the ice age, is the European continent. Britain became an island around 6000 BC, while the English Channel reached its present level in 4000 BC.

Due to the advantage of climate conditions, the first civilizations were formed in Anatolia, Mesopotamia and Central Asia. The presence of temples belonging to 10 thousand BC in Urfa Göbeklitepe in Anatolia, the presence of civilized settlements dating back to 9 thousand BC in Konya Çatalhöyük and the traces of civilization belonging to the Turks dating to the 9 thousand BC during the excavations in and around Uluken Valley in Central Asia gives us clear information about the formation of the first civilizations. At that time, people in these regions had domesticated animals, tied the mines to processing and started to be interested in fine arts to improve their living conditions.

Civilizations are the common heritage of humanity. The movements of civilization started in Anatolia, Mesopotamia and Central Asia and spread over time to Egypt, India Indus Valley and China.

These civilizations, which were formed in Anatolia, Mesopotamia and Egypt and then transferred to Crete, started to rise in Greece

since the 1000s BC due to the collapse of the Cretan Civilization with natural disasters and the internal struggles of the civilizations in the East.

The contribution of the Greeks to civilization cannot be denied. However, it is evident that the Greek civilization, which today the West is trying to put forward, has not emerged spontaneously by ignoring the accumulation of tens of thousands of years ago in the name of the glorification of the self. Scientifically examined it can easily be seen that Greek and Anatolian cultures are very close to each other. In this study, anthropological findings based on various academic sources will be examined and the emergence of the first civilizations and their influence on each other will be discussed.

Keywords: Anthropology, Culture, Civilization, History Theft, East-West, Culturalization.

1. GİRİŞ

Günümüzde, “Antropoloji” sözcüğü her yerde karşımıza çıkıyor. Antropoloji, kelime anlamı ile “insan bilimi” demektir. Antropoloji bilimi, insanla ilgilidir. İnsanların ve toplumların oluşturduğu kültürlerini inceler ve insanlar ve kültürler neden birbirine benzer veya neden benzemez soruları yanında neden ve nasıl değişir sorularına da cevap bulmaya çalışır (Güvenç, 1996: 38). Kültür sözcüğünün kökeni ise Latince’de “cultura” yani “ekin” kelimesine dayanmaktadır.

Kültür, insanoğlunun öğrendiği veya kazandığı bilgi, sanat, gelenek-görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür. Biz buna kısaca insanın zaman içinde oluşturduğu birikim diyebiliriz. Kültürel antropologlar; kültürün zaman içinde nasıl değiştiğini, diğer kültürlerle etkileşime girerek nasıl farklılaştığını inceleyerek, bireyler ve toplumlar arasındaki anlayışı geliştirmeye katkıda bulunurlar (Gürsoy, 2008). Kötü maksatlı kullanılmadığı zaman kültür sayesinde insanlar kendileri üzerinde düşünebildiler, kendi bilinçlerine vardılar, ilişkilerini sorgulama ve hatta kendilerini aşma imkanını bulabildiler (Adanır, 2007: 28).

Kültür çevresiyle etkileşime girerek farklılaşır. Diğer kültürlerden bir şeyler aldığı kadar, onlara da kendinden bir şeyler verir. İnsanı ve kültürü inceleyen antropolojinin konusu da zorunlu olarak tarihseldir. Antropoloji insanı ve kültürünü incelerken evrensel ve entellektüel nirengi noktalarını okunur kılmaya çalışır. Böylece insan ve onun yaşantısı daha anlaşılır bir hale gelir.

Tarihçiler, inceledikleri toplumun hiçbir zaman yerli olmayıp; göç, savaş, karşılaşma, bölünme ve birleşmelerle doğduğu gerçeğiyle karşı karşıya kalınca, antropoloji de kendini buna göre yönlendirmek zorunda kalmıştır (Auge, 2012: 17-28). Tarihi tek boyutlu olarak incelemek yapılabilecek en büyük yanlışlıktır. Zaten günümüzde araştırmaların birden fazla disiplini içerecek şekilde yapılmaması bir eksiklik olarak görülmeye başlamıştır. Bu hataya düşmemek ancak bilimler arası bir çalışma ile mümkündür. Ancak böyle bir dayanışma ile inşa edilecek tarih, evrensel tarih olacaktır. Bu bakımdan da antropolojinin tarihi olayların daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacağı açıktır.

İnsanlar arasındaki kültürel ve sosyal farklılıklar, binlerce yıllık tarihi bir süreç neticesi oluştu. Bunu anlamak için ne zaman tarihe başvursak, anlaşılmaz rakamlar ve tarihler arasında kaybolup gidiyoruz. Oysa tarih, “anlaşılmaz rakamlar ve tarihler arasında kaybolup gitme” olarak tanımlanamaz.

Tarih, okunanın anlaşılması, anlaşılmanın akılda kalmaması olamaz. Bu bakımdan tarih yazarların tarihi anlaşılır kılma görevi de vardır. Tarihi pratikte kullanabilmek için öncelikle onu anlayabilmemiz gerekir. Tarih, bir anlamda, tıpkı antropoloji gibi yaşananlardan arta kalan anlamlı izlerin kullanılabilir bilgiye dönüştürülmesi ve bu bilgilerden faydalanılmasıdır. Bu nedenle iyi bir tarih okuyucusu, tarihi sadece okumakla kalmaz, yardımcı ilimlerle tahlil eder, kendi araştırmalarının süzgecinden geçirerek onu günlük yaşamına ve geleceğine yön vermede kullanır (Halkın, 1989:9).

Bizden farklı olan geleneklerin yabancı karakteri, tarihi süreçte bazen şaşkınlık, korku veya endişe uyandırmıştır. Antropoloji, öteki kültürlerin “temel zekâsı” olarak adlandırılacak şeyi keşfettikten sonra yeni bir döneme girmiştir. Antropologlar kültürleri, özellikle kaybolmakta olanları, incelemiş ve bunları kaydetmiştir. Ancak bunu yaparken bir yerde antropoloji, kaybolan bir doğayı kaydeden bir tarihçi hatta kaybolup gitmişliğin unsuru olmuştur (Giddens, 2011: 71). Diğer taraftan yaptıklarını kaydetmeyen toplumların oluşturduğu birikime zaman içinde başkaları sahip çıkmıştır.

Tarih yazılırken, tanıklığı bozabilecek yanlışlıklar içinde en acısının düzmelik olduğu görülür. Bunun yanında duygusal tanıklıklar algılama hatalarını ortaya çıkarır. Eğer araştırmalarda bunlar göz ardı edilirse, ortaya çarpıtılmış bir tarih çıkar. Orta Çağ’da sahte belgelerin bolluğu karşısında şüphe doğal hale gelmişti. 11. yüzyılda bir köy senyörünün, bir davada kendine karşı kanıtlar ileri süren rahiplere karşı: “Mürekkeple herhangi bir kimse, istediği her şeyi yazabilir.” diye feryat etmesi boşuna değildi.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Eleştirisel yöntemin en iyi yanlarından biri, araştırmayı ilk ilkelerinden bir şey değiştirmeden doğru yönlendirmeyi başarabilmesidir. Ancak, her nedense özellikle tarih araştırmalarında, kendini öne çıkarma ve derin tarihe sahip olmakla övünme güdüsüyle, bu kuralın dışına sık sık çıkılır. Bazen tarihte ilk olmak için tarih çarpıtılır ve ortaya ilginç sonuçlar çıkar.

Her kesimde olmakla birlikte, özellikle Batılı bazı yazarların tarihi tam olarak okuyuculara yansıtması giderek daha fazla eleştiri konusu olmaktadır. Tarihin çarpıtılması, insanların gündelik yaşamlarına girerek, kültürlerin de bir parçası haline gelmeye başlamıştır. Bazı yazarlar tarafından, tarihin Batı tarafından ele geçirilişi bir nevi “tarih hırsızlığı” olarak tanımlanıyor (Goody, 2014: 1). Bu “hırsızlık”, geçmişin çoğu zaman Batı Avrupa ölçeğinde yaşanmış süreçlere göre kavramsallaştırılıp sunulması, ardından dünyanın geri kalanına dayatılması olarak açıklanmaktadır. Batı tarih anlayışı incelendiğinde, kendini öne çıkarma güdüsüyle bazı gerçeklerin çarpıtıldığı ve daha önceki binlerce yıllık dönem görmemezlikten gelinerek, birçok hususun Yunan Medeniyetine ait gibi gösterilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Şüphesiz Yunanlıların insanlığı ortak medeniyetine kattığı birçok husus vardır. Bu hususlar zaten her zaman gündeme gelmektedir. Ancak bunun bilimsel olarak çarpıtılması da doğru değildir. Dünya'nın önde gelen Antropologlarından Jack Goody, demokrasi ve bireycilik gibi kavramların bulunuşunun sadece Batı'ya mal edilmesinin, diğer kültürlerle yönelik bir hırsızlık olduğunu özellikle vurgularken, Avrupa'nın Yunan ve Roma medeniyetini öne çıkarıp, bu medeniyetlerin oluşmasında Sami, Finike, Hitit ve Kartaca etkisinden hiç bahsetmemesini birçok diğer bilim insanları gibi şaşkıncu bulur.

Gerçeğin ortaya çıkarılması bilim insanlarının en önemli görevlerinden birisidir. Antropolojik bulgular tarihi destekler ve gerçeklerin ortaya çıkarılmasında reddedilmeyecek belgeler sunar. Bu çalışmada çeşitli akademik kaynaklara dayanan antropolojik bulgular incelenerek, birbirleriyle karşılaştırılacak ve ilk medeniyetlerin oluşması ve birbirlerini etkileyerek gelişmesine dair hususlar tarafsız olarak ortaya konulmaya çalışılacaktır.

3. TARIM TOPLUMUNA GEÇİŞTEN ÖNCEKİ DÖNEME İLİŞKİN ANTROPOLOJİK BULGULAR

Bilimsel çalışmalara göre 14 milyar yıllık evrenimizde Güneş Sistemi ve Dünyanın yaklaşık 5 milyar yaşında olduğu tahmin ediliyor. Avustralya'da 2014 yılında 4.4 milyar yaşında dünyanın en yaşlı parçası olan bir kristal bulundu. 4.6 milyar yıl önce ise Dünyaya Mars büyüklüğünde bir gezegenin çarptığı ve Ay'ın bugünkü durumunu aldığı tahmin ediliyor (Cote D'Azur Gözlemevi uzmanları bilgisayar simülasyonu yardımı ile Ayın yaşının 4.47 milyar yıl olduğunu hesaplamıştır). Yine bulgulara göre dünya üzerinde 3 milyar yıldan beri yaşam var. Kesin olarak bilinmemekle birlikte insanın dünyada 7 milyon yıldır var olduğu tahmin ediliyor (Sepici, 2010: 9-17). Afrika kıtasında yer alan Kenya'da yaklaşık 6 milyon yıl öncesine ait çene kemiği kalıntıları bulundu. Evrenin oluşumu ile insanın yeryüzünde olduğu süre karşılaştırıldığında, insanların çok uzun bir süre dünyada olmadığı ortaya çıkıyor.

İlk insanların nerede doğduğu bilinmiyor. Tahminlere göre muhtemelen 7 milyon yıl önce insanın ortaya çıkışından sonraki 5 ya da 6 milyon yıl insanlık tarihi Afrika'da geçti (Diamond, 2010:33-35) ve daha sonra, buradan önce Asya'ya, sonra da diğer kıtalara yayıldı. Bilinen ilk insan, Afrika'da yaşıyordu ve buradan Asya kıtasına geçmişti. Oradan da suların buzul olmasından yararlanarak Avustralya, Amerika gibi kıtalara yayıldı. Avrupa'ya ulaşması ise muhtemel günümüzden yaklaşık 500 bin yıl öncesinde gerçekleşti. Bu tarihlerde, iskelet ayrıntıları bakımından, Afrika ile diğer kıtalardaki insanlar birbirinden farklılaşmaya başladı. Zaman içerisinde Afrika kıtasında yaşayan insanların derileri güneşin ışınlarından daha iyi korunabilmeleri için, siyah renge, saçları da yine sıcaktan daha az etkilenmeleri için kıvrıkcık hale dönüştü. Asya ve Avrupa kıtasında yaşayanlar, uzun karanlık kış mevsimlerinde kemiklerinin zayıflaması için güneş ışığına ihtiyaç duyuyorlardı ve bu nedenle renkleri de pembe ve soluk renklere dönüşmüştü (Davis, 2017: 2).

Bilinen en eski insan yapımı aletler, Doğu Afrika'da bulunan taş aletlerdir. Bunlar, bilimsel yöntemlerle incelendiğinde 3 milyon yıllık olduğu anlaşılmaktadır. Ateşin kullanımı ise neredeyse 2 milyon yıl öncesine dayanmaktadır. 1.5 milyon yıl önce kıtalar birbirine yaklaştı. Yaklaşık 700 bin yıl öncesinden itibaren en az 10 buzul dönemi görüldü. Buzul Çağı'nda okyanusların şimdiki seviyesinin yüzlerce metre altındaydı (Wulf, 2004: 37,38). Son buzul çağı MÖ 30 binlerden itibaren başladı. Bu dönemde Asya kıtasını Amerika kıtasına bağlayan Bering Boğazı henüz topraktı (Diamond, 2010: 37).

Bering Boğazı'nın açılması 15 bin yıl önce gerçekleşti. İnsanlar, Bering Boğazı'nın açılmasından önce Sibiryaya ile Alaska'yı birleştiren yerden Amerika kıtasına geçmişlerdi. MÖ 12.500 yıllarına kadar ısı yaklaşık 15 derece artarak, bugünkü sıcaklıkların 1-2 derece yakınına ulaştı (Morris, 2012: 104). Son buzul çağının sona ermesi yaklaşık 13 bin yıl önce gerçekleşti. Bu dönemde ısınma öncelikle Asya kıtasında gerçekleşti ve iklim yaşam ve tarım için uygun hale geldi. Buzul çağı bitmeye yakın ısınma başladı ve MÖ 8.500'den itibaren 1000 yıllık süre içinde deniz seviyesi 30 metre kadar yükselerek Baltık ve Kuzey Denizleri oluştu. Avrupa kıtası ise en son ısınan kıtaydı. Asya medeniyeti oluştuğunda Avrupa hala mağaralarda yaşamak zorundaydı. Britanya'nın ada haline gelmesi Asya kıtasının ısınmasından binlerce yıl sonra MÖ 6 bin yıllarını buldu (Ponting, 2011: 15,16). Manş Denizinin bugünkü seviyesine ulaşması için ise MÖ 4 binleri beklemek gerekecekti (Robert, 1996: 26).

Buzul çağının sona ermesinden önceki dönemlere dair elimizde bazı bulgular olmasına rağmen bunların oldukça az olduğu görülüyor. Belki de daha önceki dönemlerde de bazı medeniyetler oluşmuş ve sular altında kalmıştı.

Orta Doğu'nun belirli bir coğrafi sınırı çizilememiş olmakla birlikte genel bir ifade ile Türkiye, Mısır ve İran üçgeni olarak düşünülebilir (Sander, 2010: 72). Anadolu başta olmak üzere Orta Doğu'da uzmanlaşmış bitki toplayıcılığının başlangıç tarihi 15 bin yıl öncelerine kadar gider. Buzul çağının sona ermesindeki ısınmanın bir sonucu olarak Avrupa kıtası hala buzul çağını yaşarken Asya kıtasının nüfusu giderek artmış ve kendine özgü medeniyetin ilk oluşumları başlamıştı.

4. TARIM TOPLUMUNA GEÇİŞTEN SONRAKİ DÖNEMDE MEDENİYETLERİN ORTAYA ÇIKIŞI

İklim koşullarının sağladığı avantaj nedeniyle ilk uygarlıkların Anadolu, Mezopotamya ve Orta Asya'da oluştuğu görülmektedir. Anadolu'da Urfa Göbeklitepe'de MÖ 10 bin yıllarına ait tapınakların bulunması, Konya Çatalhöyük'te MÖ 9 binli yıllara giden uygarlaşmış yerleşim yerlerine rastlanması ve Orta Asya'da Uluken Vadisi ile civarında yapılan kazılarda MÖ 9 binli yıllara kadar giden Türklere ait medeniyet izlerinin bulunması ilk medeniyetlerin oluşumuna dair bizlere açık bilgiler sunmaktadır. Bu bölgelerdeki insanlar daha o dönemlerde hayvanları evcilleştirmişler, madenleri işlemeye bağlamışlar ve yaşam koşullarını iyileştirecek güzel sanatlarla ilgilenmeye başlamışlardır.

Yaklaşık olarak MÖ 12 binli yılları insanların avcı toplumundan tarım toplumuna geçiş yıllarının başlangıcı olarak kabul etmek gerekir. Ancak bu daha önce belirtildiği şekilde dünyanın her tarafında aynı dönemde gerçekleşmedi. Bu nedenle bazı olayların gerçekleşme tarihleri değişik kaynaklarda farklı olarak verilebilmektedir.

Elde edilen bulgulara göre koyun, keçi, inek gibi hayvanların evcilleştirilmesi, Türkiye'nin Urfa ili sınırlarında yer alan Göbeklitepe'de yaklaşık MÖ 10 binler gibi bir tarihte oldu. Bu tarihlerde Anadolu'da tarım toplumuna geçilmişti (Sepici, 2010: 11-18). Oluşmaya başlayan medeniyetin bir sonucu olarak MÖ 10 binlerde bile Göbeklitepe'de kamu işlerine ortak katılım olduğu görülüyordu (Hodder, 2014: 235). Yine Orta Asya ve Anadolu'da bu tarihlerde nüfus artmaya ve ilk büyük yerleşim yerleri oluşmaya başlamıştı. Çiftçiliğin tam anlamıyla oturması ise MÖ 7 binleri buldu. Bu tarihler aynı zamanda bakır madenini döverek yapılan eşyaların Ortadoğu'da kullanılmaya başlandığı tarihtir (Roberts, 1994:34). Yabani öküzlerin evcilleştirilmesi tarım yapılan köylerin sayısını artırmaya başladı. İnsanların hayat seviyesi yükselirken heykel, sembol yapımı ve ölü gömme gibi törenler gelişmeye başladı. Sanatsal ürünler önce midye kabukları ve taşlara bağlıyken, daha sonra değerli madenler de kullanılmaya başlandı. Bu dönemin sonlarına doğru artık seramiğe, hatta renkli seramiğe ve kadın idollerine rastlanabiliyordu. Tarımın başlaması ve hayvanların evcilleştirilmesi sosyo-ekonomik bir değişime yol açmıştı ve MÖ 8 binler ile MÖ 4 binler arasında Orta Doğu'da nüfus yaklaşık 40 kat arttı (Harris, 1994: 122).

MÖ 10 bin yıllarına ait dünyanın en eski tapınak evleri Anadolu'da Göbeklitepe'de bulunmuştu. Yine bu dönemlerde oluşmaya başlayan Konya ilinin 50 kilometre güneydoğusundaki Çatalhöyük yerleşim yeri ise tartışmasız dünyadaki bilinen ilk yerleşim kültürünün yaşandığı yerdir. Filistin'de bulunan Eriha şehrinin ilk bilinen yerleşim yeri olduğuna inanılıyordu, ancak Çatalhöyük'teki yerleşim yerlerinin bulunması bu anlayışı değiştirdi (Dünya Tarihi, 2007: 2-5).

MÖ 7 binli yıllarda Çatalhöyük'te nüfus 3 bini geçmiş, hatta MÖ 6 binli yıllarda zirvesindeyken yaklaşık 8 bin kişilik bir nüfusa ulaşmıştır. Çatalhöyük'te yaşayanların Ata kültürü olduğundan, ölenler evlerin altına gömülüyordu. Bu evlerde her üç odadan biri ritüel amaçlıydı. Bu dönemlerde yapılan evlerde pencere ve kapı olmayıp daha fazla güvenlik sağladığı için evlere üsteki bir delikten giriliyordu. Evlerin içi resimlerle

süslenmişti. Evler çöktükçe yarısına kadar yıkılıyor ve üstüne yeni evler yapılıyordu. Bu şekilde üst üste 30'a yakın katman oluşmuştu. Evlerin arasında çöp dökme yerleri vardı. Boğa başlı heykellerin bulunması sanata verilen önemin bir göstergesiydi. Dokuma işleri gelişmişti. MÖ 7 binlerde Çatalhöyük'te ilk keten kumaşlara rastlanmıştır ki burada bir moda merkezi olabileceğini düşündüğümüz şekilde bunlardan elbiseler dikiyorlardı. Temizliğe önem veriyorlardı. 1953 yılında Konya ili yakınlarında yapılan kazılarda bir küvet bulunması (Ana Britannica, 1993: 13) dünyada bir ilk olması bakımından önemlidir. Açıkçası gelişmiş toplumsal sistemin ilk belirtileri bu yerleşim yerinde görülüyordu (Hodder, 2014:258,259). Daha sonra buradaki insanların Kıbrıs ve Girit'e göçmeleri sonucunda medeniyet oralara da Çatalhöyük'ten geçecektir. Bütün bu medeniyet merkezi özellikleri ile saygıyı hak ediyordu ve bu durumu ile 2012 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne dâhil edilmiştir (Brandau, 2011: 13).

Avrupa daha buzul çağından çıkmamışken, Anadolu başta olmak üzere Orta Doğu'da muazzam medeniyetlerin oluştuğu görülüyordu. Diğer taraftan Asya'nın diğer köşesinde de benzer gelişmeler meydana geldi. Bilimsel araştırmalar arttıkça bu derin medeniyet tarihine ilişkin bulgular da artmaktadır. Bu araştırmalarda önce Orta Asya'da yapılan kazılarda MÖ 5 binli yıllarda Türklerin eski kültürüne ait buluntulara rastlandı. Bunun arkasından daha eski tarihlere ait buluntular ortaya çıktı. Arkeolog Pumpelly'nin Kuzey Orta Asya'daki Uluken Vadisinde yaptığı araştırmalarda ortaya çıkardığı MÖ 7 binli yıllara ait yazıt bugüne kadar bulunan en eski yazıtlardı ve "Ön Türk" dilinin ilk kez burada oluştuğunu ortaya çıkaran önemli bir belge niteliğindedir. Ancak araştırmalar derinleştikçe bu tarihler MÖ 9 binli yıllara kadar gitti. Bu buluntular sadece Türk Tarihi açısından değil Dünya Medeniyet Tarihi açısından da çok önemlidir. Gerçekten de medeniyetin ilk geliştiği yerlerden birisi de Orta Asya'ydı. Nitekim 1932 yılında Birinci Türk Tarih Kongresinin açılış konuşmasını yapan dönemin Milli Eğitim Bakanı Esat Bey şöyle diyordu (Tarih Kongresi Müzakere Zabıtları, 1933:7):

"Türkler ana yurtları Orta Asya'da MÖ 12 binlerde Yontma Taş Devrine geçerken Avrupa bundan 5 bin yıl sonra bu devirden kurtulmuş, Avrupalılar ağaç ve kaya kovuklarında yaşarken Türkler Orta Asya'da kereste ve maden medeniyeti oluşturmuş, hayvanları evcilleştirmiş ve çiftçiliğe başlamıştır. Daha sonra buradan yayılarak Anadolu'da Eti, Mezopotamya'da Sümer medeniyetlerini kurarak Avrupalıları mağara hayatından kurtarmışlardır."

Asya'nın diğer bölgelerinde de durum farklı değildi. Orta Asya'da Türklerin geliştirdiği medeniyetle aynı tarihlerde Çin ve Hindistan bölgesinde de medeniyetler geliyordu. Pirinç ilk defa Çin'in Şanghai şehrinin güneyinde ıslah edildi. Hindistan'da ise tarım yapıldığına ilişkin ilk bulgular MÖ 6 binli yıllara dayanmaktadır. Hindistan'da İndus Vadisi çevresinde gelişen uygarlık Harappa uygarlığı olarak bilinir.

MÖ 6 binler, sıcak iklimden dolayı Afrika'da Sahra bölgesinin terk edilmeye başlanmasının tarihidir. MÖ 3 binlerden itibaren Sahra Çölü'nün iyice ortaya çıkmasıyla, Afrika Kıtası kısmen izole olmuş bir duruma düşmüştür.

Medeniyet ve teknikler gelişip MÖ 5300'lerde Mezopotamya ve Anadolu'da bilinen ilk, katlı binalar yapılmaya başlanıldığından, 2100 yıl sonra MÖ 3200'lerde, İspanya'da çiftçilik yeni başlıyordu. İsveç'te ise tarımın başlaması Ortadoğu'dan 4000, İspanya'dan 2000 yıl sonra gerçekleşecektir. MÖ 5 binlerde, dünyanın bilinen ilk kanalları Mezopotamya'da inşa edilmeye başlandı.

Seramiğin MÖ 6 binlerde Orta Doğu'da ortaya çıktığını görüyoruz. Yunanistan ve Balkanlarda arpa, buğday ekimi ile keçi, koyun yetiştirilmesi ise Anadolu'dan neredeyse 3 bin yıl sonradır. Fransa ve Almanya gibi bölgelere ulaşması ise MÖ 5000'li yılları bulur. Bunun başlıca nedeni ise; daha önce bahsedildiği şekilde, bu bölgelerin ısınması ve tarıma elverişli hale gelmesinin daha geç bir tarihte gerçekleşmesiydi.

MÖ 4 binlere gelindiğinde Mısır'daki medeniyet gelişiyor ve Orta Doğu'da ilk Bronz Çağı başlıyordu (Wyse ve Lucas, 1997: 1). Anadolu'da ise kökleri MÖ 4000'lerin öncesine dayanan uygarlıklardan birisi Kızılırmak Nehri ile Truva (Çanakkale) arasında kalan Hatti Uygarlığı, diğeri ise bunun güneyinde Irak'tan, İskenderun'a kadar uzanan hattaki Hurri Uygarlığıydı. Hatti Uygarlığı daha eskiydi (Morris, 324). Troya (Troia) kenti, MÖ 4 binli yıllarında teknolojinin en önde gelen merkezi konumundaydı. Hititler de dil, din ve sanat bakımından Hattilerin devamıydı.

Yazı Orta Doğu'da MÖ 3000'lerde bulunduğu Avrupa buzul çağından yeni çıkıyordu ve nüfusu çok azdı. Yazının icadından sonra insan ve onun yarattığı kültür hakkında bilgiler daha belirgin hale gelmeye başladı.

MÖ 2000’li yıllara kadar dünya medeniyeti, Avrasya’nın batı kısmında Anadolu, Mezopotamya ve Mısır’ı, Doğusunda ise Orta Asya, Çin ve Hindistan’ı kapsıyor görülüyordu. Bu tarihten sonra bu medeniyet Girit ve Balkanlara doğru yayılma gösterdi. Bu yıllarda ilişkiler gelişmiş ve birçok imparatorluk birbiriyle artık daha yakın ilişki içerisindeydi. Güneybatı Asya bölgesinde ticaret giderek güçlendi ve Ege bölgesi de bu uygarlığa dâhil oldu. O zamana kadar Ege Denizi civarındaki toplumlar küçük ölçekliydi ve uygarlık altyapıları yoktu. Bu altyapı Anadolu ve Mısır’dan bu bölgeye zamanla yayıldı.

Buzul çağıının sona ermesinden itibaren medeniyetler, ki buna Girit Uygarlığı da dahildir, tamamen Doğu’da ve Doğu’dan gelenler tarafından oluşturulmuştu. MÖ 1700’lü yıllarda bugünkü küreselleşme ortamında sık sık yaşanan krizlere benzer bir şekilde ortak bir ekonomik kriz oluştu ve ticaret iç sorunlara bağlı olarak geriledi. Bu dönemde İndus Vadisi’ndeki uygarlık yıkıldı, Mısır başka gruplar tarafından işgal edildi. Ardından Anadolu’da Hitit Uygarlığı ortaya çıktı. 1500’lü yıllardan itibaren ticaret tekrar canlandı ama bu seferde Mısır ve Hititliler arasında çatışmalar başladı. Bu ortamın getirdiği boşlukta, Girit ve Ege uygarlıkları gelişmeye başladı ve bu bölgede yeni bir uygarlık ortaya çıktı. MÖ 1200’lü yıllarda ise hakkında çok şey bilmediğimiz, garip bir çöküntü ve karanlık dönem yaşandı. Bunun neticesi Güneybatı Asya’daki imparatorluklar ve Hitit Devleti çöktü. Doğal afetler neticesi Girit uygarlığı da çökünce, Giritliler eskiden efendiliklerini yaptıkları Yunanlıların egemenliğine girdiler (Lissner, 2006: 309). Anadolu ve Mısır uygarlıklarından etkilenecek ve buralardan gelenler tarafından oluşturulan Girit ve Ege Uygarlığı Yunan uygarlığından tamamen farklıydı. Giritliler o dönemlerde Yunanlılardan daha uygardılar. Girit Uygarlığının geliştiği dönemlerde Yunanlıların okuma yazma adetleri bile yoktu. Onlara yazının gelmesi için, MÖ 800 yıllarında Finikelileri beklemeleri gerekecekti. (Lissner,2006:313) Yunan Uygarlığı MÖ 1000’lerden bile sonra oluşan bir uygarlıktır ve yaşanan doğal afetlerle Doğu Uygarlığının iç çekişmelerinin yarattığı bir boşluktan ve kendilerinden önceki uygarlıklarının birikiminden yararlanarak oluşmuştu.

5. BATI TARİH VE MEDENİYET YAZIMINDAKİ HATALAR

Etnosentrizm, kişinin kendi kültürünü esas alarak, diğer kültürleri kendi bakış açısına göre değerlendirmesi demektir (Castel, 2004: 103). Ancak bilginin hem doğru hem de belirli bir konuda yararlı olması istenir. Bunu yaparken en ideali, araştırma yapılan toplum üzerinde hiçbir ön yargının olmamasıdır. Ancak bazı Batılı bilim insanlarının bunları göz ardı edip tamamen ön yargılarının etkisinde kalarak bilimi ve araştırmalarını kendini öne çıkaran bir anlayışla yansıttıkları görülmektedir.

Tarihçi ve Sosyolog İbn Haldun’a (1332-1406) göre; Tarihi olaylara yalanların karışmasının başlıca nedenleri: fikirlerde taraftarlık, nakledenlere değerlendirme yapmadan inanmak, maksadı unutmak ve hayatın kurallarını bilmemektir (Haldun, 1989: 92). Tarihin Batı tarafından bu anlayışla yazımı, çoğu zaman Batı’nın kendisini öne alma sonucunu doğurmuştur. Ancak Batı’nın bu konuda herhangi bir aşağılık duygusuna kapılmasına gerek yoktur. Çünkü Buzul Çağından geç çıkmak zaten onların suçu değildir. Buna rağmen medeniyeti kendilerine mal etmek ve kendilerini rahatlatmak için medeniyetin başlangıcını Yunanlılara dayandırma çabaları birçok Batılı bilim insanını kendine çekmektedir. Bu ise göz göre göre bilimin kötüye kullanılması olduğu kadar, bilim insanlarına da güveni sarsmaktadır.

Alfabeyi Yunanlılara taşıyan ve okumayı öğretenler Fenikelilerdi. Yunanlılar da zaten bu alfabeyle “Fenike Harfleri” adını vermişti. Finikelilerin kendilerine özgü bir alfabeleri vardı. Yunanistan’a birçok teknik yeniliğin yanında alfabeyle de Fenikeli kahraman “Kadmos” getirmişti (Altaş:59). O alfabe daha sonra Akdeniz yöresine yayıldı. Afrika kıtasında yer alan Kartaca kenti de Fenikeliler tarafından kurulmuştu. Bu kent daha sonra imparatorluk haline gelecek ve Roma’yı ele geçirmeye çalışacaktı. Her ne kadar Yunan ve Roma tarihçileri kabul etmese bile, Roma ve Yunan medeniyetlerini oldukça etkilediler (Ponting:187-194). Fenikeliler, ortasında bir göbek bulunan hamam taşı kullanırlardı. Bunun benzeri, hemen hemen hiç değişmeksizin 3 bin yıl kullanıldı ve bugünkü Anadolu kültüründe de halen kullanılmaktadır. Romalılarda da bu hamam taşı aynı şekilde kullanılmıştı (Okur, 2005:77).

Çoğu klasik çağ tarihçisinin eserlerinde görülen, Yunan ve Roma’ya yoğunlaşma eğilimi, Fenike alfabesinin Yunanistan’dan 750 yıl önce doğuşuna olduğu kadar, Orta Doğu dillerinin okuryazarlık başarılarına katkısının da önemini küçültmekle kalmamış, aynı zamanda mükemmel bir ticaret topluluğu olan Fenikeliler ile Batı Akdeniz’de önemli bir imparatorluk olan Kartaca’yı da tarihin kenarına itmiştir (Goody, 2014: 76). Goody bu durumu garip bulur. Ona göre Kartaca barbar olarak da nitelendirilirken, Roma’da gayrimeşru çocukların soğukta teşhir edilmesi veya Yunanistan’daki Sparta’nın bazı uygulamalarından niye daha barbarca olduğunun göz ardı edilmesi anlaşılır değildir.

Yazı Batı'da bulunmadığı gibi zaten Avrupa'ya da oldukça geç ulaşmıştır. MÖ 3 binli yıllarda Sümerler tarafından yazı bulunmuştur. Tümüyle sese dayalı ilk yazı ise MÖ 2000 yıllarında Fenikeliler tarafından geliştirilen alfabetik yazı olarak bilinir. Bu alfabe çok sonraları Yunanlılar tarafından alınıp geliştirilmiştir. Daha sonra Roma'ya geçen bu yazı ise Latin alfabesinin temelini oluşturmuştur (Altaş, 2011:101).

Girit'te medeniyetin gelişmesine paralel olarak MÖ 1800'lerde, ilkel hiyeroglifler yerine "Lineer A" diye bilinen ilk yazı ortaya çıkmıştır. Bu yazı çoğunlukla Mezopotamya'da fırınlanmış ve güneşte kurutulmuş kil tabletlerin üzerine yazılıyordu. Yazının, Yunancanın hiçbir biçimi ile alakası yoktu. Yunancaya az da olsa benzeyen "Lineer B" denilen şekli çok sonraları geliştirilmişti. Birçok bilim adamına göre, her ne kadar Yunancaya mal edilmek istenirse de Eski Yunanca kelimelerinin üçte biri Ortadoğu'da Sümerlerden sonra yaşamış Sami halkının dilinden alınmıştı (Ponting, 2011: 156,157). Yunan biliminde birçok konu daha önceki medeniyetlerden alınmaydı. MÖ 290 yılında, Yunanlı matematikçi Euklides, "Elementler" isimli eserini yazdı ve burada Yunanlıların hangi matematiksel bilgileri Babil'den, hangilerini Mısır'dan aldığını açıkladı (Giddens,2011:23). Zaten dikkat edilirse birçok Yunanlı bilim insanı öncelikle Mezopotamya ve Mısır'a gittikten sonra eserler verdiği açıkça görülür.

Diğer taraftan Yunanistan bölgesinde ilk epik şiir muhtemelen MÖ 700 civarında yazılmıştı. En eski metin ise MÖ 3. yüzyıl civarındaydı. Bu metinler Yunancanın modernize edilmiş "İyon" lehçesinde yazılmıştı ve Homeros'un aktardığı detaylardan bazıları da muhtemelen Girit Medeniyeti'ne aitti.

Yunan kaynakları; genellikle Ege dünyası ile ilgileniyorlardı ve Persleri ön yargılı ve kendilerini yücelten bir ifade ile korkak, yozlaşmış ve kadınlar tarafından yönetiliyor olarak gösteriyorlardı. Oysa "Tarihin Babası" denilen Herodot, MÖ 400'lü yıllarda yazdığı eserlerinde, o dönemde Mısır gibi yerlerde evlerde tuvalet bulunduğu halde, Yunanlıların bu iş için araziye kullandığından bahsediyordu (Lissner:90-94). Yunanlıları kınadığı şekilde Perslerin yönetiminde kadınların bulunması ise alçaltıcı olmaktan ziyade medeni toplumlara özgü bir özellikti.

Persler MÖ 512 yılında Avrupa'yı işgale başladılar ve Yunanistan'ı işgal ettiler (Dünya Tarihi, 2007: 16). Doğudan gelen Persler neredeyse bütün Yunanistan'ı ele geçirmişti. Deniz savaşını ise gemilerinin manevra kabiliyetlerindeki eksiklikleri nedeniyle kaybetmişlerdi. Pers Kralı Darius için Maraton yenilgisi öyle Yunanlılarca abartıldığı gibi büyük bir olay değildi. Kolayca üstesinden gelebilirdi. Ancak yeni bir saldırıya hazırlanırken Dariüs öldü. Mezarında şöyle yazar: "Doğru olanı severim, doğru olmayandan nefret ederim. Güçlünün zayıfı ezmesini istemem..." (Lissner, 80). MÖ 480 yıllarındaki İranlı Perslerin (Ahameniş) saldırılarına direnişi Spartalılar yönetmesine rağmen, daha sonra Atinalılar kendilerinin elde ettiği başarılar etrafında hikâyeler yaratmış ve kendilerini ön plana çıkarmışlardır. "Biz Atinalılar" diyorlardı. "Maraton'da Perslerle tek başımıza savaştık." (Lissner: 342).

Batı'nın kendini üstün göstermek çabasıyla ön plana çıkardığı ve başarılarını abartarak yansıttığı diğer bir konu ise Makedon İmparatorluğu'dur. Daha sonraki dönemde İskender, içeriden çürümüş Persleri yenmişti. Persler ele geçirdikleri yerlerin halklarının, kendi yasalarını ve geleneklerini korumalarına izin veriyorlardı ve bu kadar geniş bir ülke için bu mantıklı bir yöntemdi. Perslerin ülkeleri genişledikçe bunları kontrol altında tutmak zorlaştı ve devlet yıkıldı. Bir anlamda İskender, birbiriyle savaşmaktan yorgun düşmüş Yunanlılar ile çürümüş Persleri yenmişti. Başka yendiği birisi de yoktu. Gerçekte, Batılı bazı tarihçilerin abartıldığı gibi 600 bin Pers askerini de öldürmemişti. 30 bin kadar Pers askerine karşılık, 20 bin Makedonyalı piyade askeri ve 5 bin Makedonyalı atlı vardı. Savaş sonunda III. Darius'un ordusundan 5 bin kadar asker, İskender'in ordusundan ise 500 kadar asker ölmüştü (Lissner: 83).

İskender yorgun Yunanlıları ve Persleri yenmişti ancak Hindistan'a gelince yenildi. İskender'in imparatorluğu oluşturulan bir algıyla "en geniş alana sahip imparatorluk" algısı yaratılmasına rağmen genişlik olarak dünya üzerinde kurulmuş en geniş 10 devlet arasında bile değildi ve İskender'in kurduğu Makedonya İmparatorluğu da daha 10 yıl bile geçmeden üç parçaya bölünmüştü. MÖ 340'lardan itibaren çok kısa bir sürede oluşan ve büyüyen bu devlet, kendisinin ayakta kalmasını sağlayan yapı ve kurumları geliştiremediğinden kısa bir sürede de parçalanmıştır. Aslında İskender'in ele geçirdiği yerler ve imparatorluğunun kapsadığı alan aşağı yukarı Perslerle aynıydı. Diğer taraftan İskender, Yunanlıların yaptığı gibi Doğu'yu küçümsememiş, aksine Doğu ve Batı Uygarlıklarını birleştirmeye çalışmıştı. Yunan Medeniyetindeki adaletsizliği Büyük İskender kırmış ve Doğu ve Batı'yı eşit biçimde birleştirmek istemişti (Lucas:173). Bu maksatla çeşitli çalışmalar yapmış ve halkları birleştirmek için askerlerinden 10 binini Asyalı kadınlarla evlendirmişti.

Ancak gelişen olaylar sonucu Roma, önce Kartaca'yı ardından Yunanistan'ı ele geçirerek bir Akdeniz gücü olarak ortaya çıktı. Çiftçilikle uğraşan Romalılar savaş gemisi yapmayı bilmiyorlardı. Ama şansları iyi gitti.

Bir gün deniz, daha önce batan bir Kartaca savaş gemisinin kalıntısını İtalya sahillerine attı. Romalılar bu kalıntıyı incelediler ve ormanlardan kestikleri ağaçlarla bu gemiye benzer bir donanma oluşturdular. Romalılar ardından, İskender'den sonra bölünen zayıf imparatorluklara saldırdılar. MÖ 168 yıllarına gelindiğinde Roma Makedonya'yı da yenmişti ve artık Akdeniz civarında, en güçlü devlet durumundaydı. Makedonya ve Yunanistan'dan sonra Pers İmparatorluğu'nun batıda kalan yerlerini ve Mısır'ı aldılar.

Yunan Kültürünün etkilendiği en önemli bölge ise Anadolu'nun batı kıyılarıydı. MÖ 1000 yıllarında Batı Anadolu'da İzmir ve Didim arası kıyı şeridi ile yakın adalarda "İyonya" diye isimlendirilen bir bölge vardı. Burada İyonlar; 12 şehir devleti kurmuşlardı. Başkentleri yoktu. Bunların her biri kısa sürede gelişerek birer uygarlık merkezi haline geldi. Foça, Efes, İzmir, Selçuk, Milet, Priene gibi şehirler bunların arasındaydı. Ayrıca; Amasra, Sinop, Trabzon, Batum yanında; Napoli, Marsilya ve Nis gibi kentler de ilk defa onlar tarafından kolonize edilmişti. MÖ 5. yüzyılda Atina ve daha sonra Roma uygarlıklarının doğmasında Finikeliler ile birlikte en önemli rol bunlara aitti. Mimarileriyle, heykelleriyle, güzel sanatlarıyla ve kültürleriyle zamanın zirvesindeydiler. Bağımsız kentler halinde tertiplenmeleri özgür düşünce geleneğinin gelişmesine önderlik etmişti. Dünyadaki ilk gerçek demokrasi ve seçim sistemi de buralarda gelişmişti. Burada gölgesini ölçerek piramidin yüksekliğini hesaplayan, yıl ve mevsim uzunluğunu bulan, kilit ve anahtar keşfeden, atom sözcüğünü ilk kullanan, ilk astronom, dünyanın yuvarlak olduğunu ilk defa ortaya atan bilim adamları yetişiyordu. Thales'in öğrencisi Anaksimandros, resmi kayıtlar ve kutsal metinler dışında dünyada ilk kez bağımsız kitap yazan kişiydi. Milet'li Hekataios ise eleştirel tarih alanında ilk eserleri vermiş ve ilk dünya haritasını yayımlamıştı. Samos'lu Pythagoras ise günümüzdeki Doğu ve Batı müziğinin temelini oluşturan ses dizelerini tanımlamıştı. Yunanlı olarak bilinen Homeros ise aslen İzmirliydi. "Tarihin Babası" unvanlı Herodot bile İyonyalıydı. İyonyalılar Fenike alfabesini geliştirip Ege'ye yaymışlardı. Yunan alfabesi de bu şekilde oluşmuştu.

Düşünce bakımından gelişmiş olan Anadolu'daki bu İyonya Medeniyeti, MÖ 4. yüzyıla gelindiğinde bu üstün özelliklerini Ege'nin öbür tarafına kaptırmıştır (Sander: 2003: 38). Milet'li Anaksagoras İyonların felsefesini ve kültürünü Atina'ya taşıyarak Eflatun ve Aristo'ya ilham vermiştir.

MÖ 900'lerde Ege, 300 yıllık bir karanlık çağdan çıktığında, hâlâ ekonomik ve kültürel olarak çevresindeki daha gelişmiş alanlara bağımlı durumdaydı ve öyle de kalacaktı. Yunan ve Ege kültürünün temeli orijinal olarak civar medeniyetlerden gelmişti (Lucas, 1953: 131). Gerçekte de bütün dünyanın Yunan Uygarlığı olarak bildiği şeylerin çoğu kent devletleri ve Finikeliler tarafından başlatılmış ticari faaliyetlerin bir devamıydı. Bu kültür özellikle Anadolu ve Güneybatı Asya'daki kültürlerin izlerini taşıyordu ve onlarla kurulan ilişkiler sonucu geliştirilmişti (Ponting:197-203). Çanak ve çömleklerde kullanılan lotus çiçekleri, palmiyeler, hayat ağacı figürleri ağırlıklı olarak Asya'dan etkilenmişti. Yunan tanrılarının genel sistematığı dahi Güneybatı Asya mitine dayanıyordu. Yunan alfabesinde kullanılan harfler Finikelilere ait nesnelere ve onlardan uyarlanmıştı. Dizilişleri ve anlamları Finikelilerin alfabesi ile aynıydı. Bunlar Anadolu'da Yunan Uygarlığından önce var olmuş İyon Uygarlığı içinde gelişmiş ve Yunanistan'a aktarılmıştı. Yunancadaki; çanak, çömlek, balıkçılık, denizcilik, giyim kuşama ilişkin terimler ise Orta Doğu'dan gelmişti. Homeros'un hikâyelerinin dahi eski zaman hikâyelerinin tekrar anlatımıydı (Lucas:133).

Yunanlıların bütün mitlerinin kökeni MÖ 2.000 ile MÖ 1000 yılları arasındaki Girit medeniyetine ait olanlardı. Arkeologlar bu mitlerin karanlıklarından yeni şehirler ve yeni kahramanlıklar ortaya çıkardılar. Efsane siteleriyle kişileri, gerçek siteler ve kişiler durumuna dönüştürdüler (Lissner:338). Bunların Yunanlılara mal edilmesinin nedeni Batı'nın, medeniyet tarihi köklerini daha gerilere götürme güdüsü yanında, Yunanistan'da MÖ 776'dan itibaren kayıt tutmanın yaygınlaşmasıdır. Kayıt bir belge olduğundan, kayıt tutanlar tıpkı Yahudiler ve Yunanlılar gibi kendi öğretilerini gelecek kuşaklara daha iyi aktarabiliyorlardı. Dahası kayıt tutanlar bu kayıtları tutmayanların medeniyetini de sahiplenebiliyordu. Örneğin; Homeros Destanında da Akalar'ın Truva'yı 10 yıllık bir kuşatma sonucunda "Truva Atı" hilesi ile ele geçirdiğinden bahsedilir. Aslında Homeros MÖ 1184 yılında Truva'nın ele geçirilmesindeki Yunanlıların rolünü aşırı abartmış ve övmüştür (Lessner:330). Bunun yanında maksatlı olarak Perslerle yapılan savaşlar, Aristo'nun Troya savaşını Avrupa ve Asya arasında bir çatışma olarak göstermesi gibi, çarpıtılan olaylar sürekli olarak bir Doğu ve Batı mücadelesi gibi gösterilmek istenmiştir (Roberts:56). Gerçekte Asyalı medeniyetler dünyayı Yunanlılardan daha farklı ve daha bağımsız şekilde araştırmışlardı (Roberts:56-59).

Burada verilen örnekler ve bazı bilim insanlarının görüşleri Batı merkezli kaynaklardaki eksiklikleri ve hataları açıkça ortaya koymaktadır. Birçok tarihçi dayatılanın aksine Yunanlıların Anadolu'yu uygarlaştırmadıklarını, aksine Anadolu'ya gelerek oradan aldıkları ile uygarlaştıklarını öne sürerler (Okur, 2005: 9). Diğer kültürlerle etkileşimde bulunmayan kültürler, gelişmekten uzak kalırlar. Diğer kültürleri

araştıran ve onları zaman içinde kendisine katan kültürler ise giderek zenginleşirler. Bu bakımdan Yunan ve Anadolu kültürünün benzer özellikleri fazladır. Anadolu ve Atina kültürleri bir aşamada birbirine karışır. Yunanlılar kendilerinden önceki binlerce yıllık kültürü almış, bunları harmanlamış, geliştirmiş ve en önemlisi bunları yazılı hale getirmişlerdir. Yunanlıların yaptığı tam olarak buydu.

6. SONUÇ

Elde edilen bulgulardan insanın yaklaşık 7 milyon yıldır dünya üzerinde var olduğu tahmin edilmektedir. Yaklaşık 13 bin önce sona ermeye başlayan son buzul çağından sonra insanların avcı ve toplayıcı toplumdaki tarım toplumuna doğru bir geçişi görülmektedir. Bu dönemde ilk defa ısınan ve tarıma elverişli hale gelen bölgeler ise Asya kıtası olmuştur. Buzul çağından en geç çıkan kıta ise Avrupa kıtasıdır. Britanya MÖ 6000 yıllarında bir ada haline gelmiş, Manş Denizi ise bugünkü düzeyine MÖ 4000 yılında ulaşmıştır. Bunun bir sonucu olarak ilk medeniyetler Asya Kıtasında ortaya çıkmıştır.

Medeniyetler insanlığın ortak mirasıdır. Anadolu, Mezopotamya ve Orta Asya'da başlayan uygarlık akımları zamanla yayılarak Mısır, Hindistan İndus Vadisi Harappa, Çin gibi bölgelere geçmiş, yine Anadolu vasıtasıyla Girit bölgesine aktarılmıştır. Anadolu, Mezopotamya ve Mısır'da oluşan ve daha sonra Girit'e aktarılan bu uygarlıklar, Girit Medeniyetinin doğal felaketlerle çökmesinin ve Doğu'daki uygarlıkların iç mücadeleleri nedeniyle MÖ 1000'lerden itibaren Yunanistan'da yükselmeye başlamıştır. Yunanlıların medeniyete katkısı inkâr edilemez. Yunan Uygarlığı MÖ 1000'lerden bile sonra oluşan bir uygarlıktır ve yaşanan doğal afetlerle Doğu Uygarlığının iç çekişmelerinin yarattığı bir boşluktan ve kendilerinden önceki uygarlıklarının birikiminden yararlanarak oluşmuştur. Günümüzde Batı'nın kendini yüceltme adına önceki on binlerce yıllık birikimi görmemezlikten gelerek, öne çıkarmaya çalıştığı Yunan Medeniyetinin de kendiliğinden oluşmadığı açıktır. Zaten bilimsel olarak incelendiğinde Anadolu ve Yunan kültürünün birbirine çok yakın olduğu açıkça görülür. Bu bakımdan gereksiz bir Doğu-Batı çatışması yaratmak uğruna maksatlı olarak yapılan bu türden çarpıtmaların diğer kültürleri Yunanlılarla karşı karşıya getirmekten başka bir işe yaramayacağı açıktır. Zaten bilim dünyasına önemli katkıları olmuş olan Yunanlıların da bu türden gereksiz yüklemelere de ihtiyacının olmadığı düşünülmektedir.

Doğru ve çağdaş bir tarih yazımı, toplumu kendi kültürü içine hapsolmaktan kurtarır ve evrensel bilinci geliştirir. Tarihin içinde saklanan manayı kavramak; olaylar hakkında düşünmek, araştırmak ve sebep sonuç ilişkilerini incelemekten geçer. Tarihi bir olay ele alınırken; böyle bir olay mümkün müdür ve olay tarafsız olarak nakledilmiş midir? gibi soruların sorulması gerekir. Eğer hadiseler zamanın şartlarına uymuyor, nakil ve rivayetlere dayanmıyorsa tarih yazımı yanlışlardan kurtulamaz.

Bilimin amacının gerçeğin ortaya çıkarılması olmalıdır. Bu nedenle zamanın koşulları iyi değerlendirilerek olaylar gerçeğe uygun olacak şekilde anlatılmalı ve kendini merkeze alarak tarihi olayların çarpıtılmasının önüne geçilmelidir. Aksi takdirde çarpıtılan tarih insanlar arasında barışa değil çatışmalara hizmet etmeye devam edecektir.

KAYNAKÇA

- Adanır, Oğuz. (2007). *Kültür ile Zihniyet*, Doğu Batı Dergisi, Sayı 23, Doğu Batı Yayınları, İstanbul.
- Altaş, Seyithan. (2011). *Uygarlık Tarihi*, Nobel Yayın, Ankara.
- Ana Britannica*, (1993). 13. Cilt, İstanbul, 1993.
- Auge, Marc. (2012). *Çağdaş Dünyaların Antropolojisi*, Çev. Hülya Uğur Tanrıöver, Dipnot Yayınları, Ankara.
- Boray Ferit, Erden. (2005). *Bilinmeyen Tarih ve Türkler*, Kumsaati Yayınları, İstanbul.
- Brandau Birgit, Schichert Harmut. (2011). *Hititler*, Arkadaş Kitapevi, Çev. Nazife Mertoğlu, Ankara.
- Castel, Robert. (2004). *Sosyal Güvensizlik*, Çev. Işık Ergüden, İletişim Yayınları, İstanbul, 2004.
- Çelikkpazu Hulusi, Tağma Korkmaz. (1983). *Günümüze Kadar Taktik ve Strateji anlayışı*, HAK Yayınları, İstanbul.
- Davis C. James. (2017). *İnsanın Hikayesi*, Çev. Barış Bıçakçı, İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- Diamond, Jared. (2010). *Tüfek Mikrop ve Çelik*, Çev. Ülker İnce, Tübitak Bilim Kitapları, Ankara.
- Dünya Tarihi*, (2007). Çev. Furkan Akderin, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Giddens Anthony. (2011). *Sosyolojinin Savunucusu*, Çev. İbrahim Kaya, Say Yayınları, İstanbul.

- Goody, Jack. (2014). *Tarih Hırsızlığı*, Çev. Gül Çağalı Güven, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Gürsoy, Akile. (2008). “Türkiye’de Türk Tarihini incelemede Antropoloji’nin Katkısı”, *Tarihten Bir Kesit: Etrüskler*, Sempozyum Bildirileri, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Tarih Kurumu Yayınları, XXVI. Dizi – Sa. 15.
- Güvenç, Bozkurt, (1996). *İnsan ve Kültür*, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Haldun, İbn. (1989). *Mukaddime*. Çev. Zakir Kadiri Ugan, MEB Yayınları, İstanbul.
- Harris, Marvin. (1994). *Yamyamlar ve Krallar*, Çev. Fatih Gümüş, İmge Kitapevi, Ankara.
- Hodder, Ian, (2014). *Çatalhöyük*, Çev. Dilek Şendil, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Halkın, E.Leon. (1989). *Tarih Tenkidinin Unsurları*, Çev. Bahattin Yediyıldız, TTK Basımevi, Ankara.
- Lissner, Ivar. (2006). *Uygurluk Tarihi*, Çev. Adli Moran, Nokta Kitap, İstanbul.
- Lucas, S. Henry. (1953). *A Short History of Civilization*, MCGraw-Hill Book Company, New York.
- Morris, Ian. (2012). *Dünyaya Neden Batı Hükmediyor*, Çev. Gül Çağalı Güven, Alfa Basım, İstanbul.
- Okur, İbrahim. (2005). *Temizliğin Tarihi*, Okursay Kitapları, Bursa.
- Ponting, Clive. (2011). *Yeni Bir Bakış Açısıyla: Dünya Tarihi*, Eşref Bengi Özbilen, Alfa Yayıncılık, İstanbul.
- Roberts, J. M. (1996). *Avrupa Tarihi*, Çev. Fethi Aytuna, İnkılap Yayınları, İstanbul.
- Sander, Oral. (2010). *Siyasi Tarih*, İmge Yayınevi, Ankara.
- Sepici, Levent. (2010). *Göbeklitepe*, Sınır Ötesi, İstanbul.
- Tokalak, İsmail. (2010). *Bizans-Osmanlı Sentezi*, Gülerboy Yayıncılık, İstanbul.
- Wyse Liz and Lucas Caroline. (1997). *Atlas of World History*, Geddes and Grosset Ltd.Scotland, UK.
- Wulf, Cristoper. (2004). *Tarihsel Kültürel Antropoloji*, Çev. Özgür Dünya Sarısoy, Dipnot Yayınları, Ankara.